

Korean niemimaan militarisoitumisen pitkä historia – ensimmäinen näytös

Arvio teoksesta Eckert, Carter J. *Park Chung Hee and Modern Korea. The Roots of Militarism, 1866–1945*. Cambridge: The Belknap Press of Harvard University Press. 2016. 512 s. ISBN 9780674659865.

Katri Kauhanen

Kun saa käsiinsä paljolti elämäkerralta vaikuttavan teoksen Etelä-Korean puhutuimmasta, vihatuimmasta ja kerran myös suosituimmasta presidentistä, Park Chung-heesta (1917–1979), ei uskoisi, että teoksen rajavuodet piirretään vuosiin 1866–1945. Carter J. Eckertin *Park Chung Hee and Modern Korea. The Roots of Militarism, 1866–1945* tekee juuri näin ja esittää samalla kiinnostavan kysymyksen: mihin Etelä-Koreaa lähes kaksi vuosikymmentä hallinneen Park Chung-heen valta, karisma ja ideologia perustuivat? Kaltaiseni Korean tutkija tarttuu teokseen etsien lisätietoa mielenkiintoisesta historiallisesta henkilöstä, mutta yllättyy kun lopputulos on monisyisempi kuin pelkkä henkilökuva.

Carter J. Eckert, Harvardin yliopiston Korean tutkimuksen professori, on pitkän linjan Korean historian tutkija, jonka kiinnostus Koreaa kohtaan pohjaa hänen kokemuksiinsa Peace Corps -vapaaehtoisena Soulessa 1960- ja 1970-luvuilla, toisin sanoen Etelä-Koreassa Park Chung-heen aikana. Eckertin tunnetuin – ja kiistellyin – teos on *Offspring of Empire: The Colonial Origins of Korean Capitalism* (1991), jossa hän jäljitti kapitalismin kehitystä Koreassa Japanin kolonialismin vuosina (1910–1945). Yhdysvalloissa ja Euroopassa teos otettiin vastaan valaisevana tutkimuksena korealaiden ja japanilaisten kanssakäynnin monimuotoisuudesta kolonialismin aikana. Koreassa teosta on luettu sekä virheellisenä oikeutuksena Japanin kolonialismille että raikkaana tuulahduksena kansallismieliseen historiaan (Eckert 2014 [1991], xviii). Eckertin tavoite jo korealaisen kapitalismin historiaa tutkiessa oli selvittää, mistä Park Chung-heen hallinnon talousajattelu kumpusi. Hänen uusin kirjansa jatkaa siis vuosikymmeniä jatkunutta tutkimustyötä Korean muutoksesta. Tutkimustyö ei kuitenkaan pääty tähän, sillä nyt käsillä oleva kirja on vasta ensimmäinen osa teossarjasta, joka kuvaa militarismin, modernisaation ja talouden suhdetta Koreassa.

Teos on jaettu kahteen osaan. Ensimmäinen osa käsittelee, miten käsitykset sotilaallisesta voimasta levisivät ja kehittyivät Itä-Aasiassa ja etenkin Koreassa 1800-luvun puolivälistä alkaen. Japanin kolonialismin myötä valtakunnassa omaksuttiin ajatus vahvasta kansakunnasta ja vahvasta armeijasta – idea, joka on säilynyt koko Korean niemimaalla tähän päivään asti. Korealaiset – kuten juuri Park Chung-hee – jotka kasvoivat ja saivat koulutuksensa Japanin kolonialismin aikana, tottuivat sodan kulttuuriin jokapäiväisessä elämässään. Kirjan toinen osa käsittelee tarkemmin Jilinin provinssissa sijainnutta Mantšurian sotilasakatemiaa ja Tokion lähellä sijainnutta Japanin sotilasakatemiaa. Edetäkseen sotilasuralle aiemmin opettajana toiminut Park Chung-hee kirjautui Mantšurian sotilasakatemiaan vuonna 1940 ja siirtyi Japanin sotilasakatemiaan kaksi vuotta myöhemmin. Park Chung-hee todisti näin henkilökohtaisesti, miten akatemit muovasivat miehille johtamis- ja elämäntyylin, jota nämä noudattivat usein elämänsä loppuun asti.

Carter J. Eckertin mukaan vastausta kysymykseen, millainen johtaja Park Chung-heesta lopulta muotoutui Etelä-Korealle, on siis etsittävä Japanin imperiumin aikaisesta sotilaskulttuurista. Eckert korostaa, kuinka Japanin kolonialismin aika Koreassa muovasi Etelä-Korean politiikkaa vielä vuosikymmenten jälkeenkin. Menneisyydestä voikin hakea historiallista taustoitusta Korean niemimaan militarisoitumiseen, varsinkin nykyisessä poliittisessä tilanteessa, jossa maailma kohisee Pohjois-Korean toistuvista ohjuskokeista, ydinaseen uhkasta ja jatkuvasta sotilaallisesta uhittelusta. Pohjois-Korea ei kuitenkaan ole ainoa esimerkki militarismista Korean niemimaalla, eikä sitä voi pitää pelkkänä kylmän sodan tuotoksena. Merkittävä osa Pohjois-Korean käytöksestä juontaa juurensa aikaan ennen Korean jakoa, Japanin kolonialismin aikaan, jolloin Korea menetti nöyryyttävästi suvereniteettinsa. Vaikka Eckertin teos keskittyy luomaan kytköksiä Japanin sotilasakatemioiden oppien ja Etelä-Korean tulevien sotilasjohtajien välille, auttaa kirja myös ymmärtämään paremmin Korean niemimaan tulehtuneen nykytilanteen taustoja.

Teos ei kuitenkaan ole ajankohtainen vain Korean niemimaalla jatkuvan sotilaallisen jännitteen takia. Vaikka Park Chung-hee kuoli jo vuonna 1979 salamurhan uhrina, hän on pysynyt näkyvänä hahmona Etelä-Korean poliittisessa keskustelussa ja kollektiivisissa muistissa. Park Chung-heen aika Etelä-Korean johdossa nostattaa korealaisissa yhä ristiriitaisia tunteita; osa muistaa talouskasvun tuoman vaurauden, osa taas kaventuneen sananvapauden ja ihmisoikeusrikkomukset. Kaikki lienevät yhtä mieltä siitä, että ajanjakso oli historiallisesti merkittävä. Kun Itä-Aasian talouskriisi iski Etelä-Koreaan 1990-luvun lopulla, nostalgia Park Chung-heen aikaa kohtaan kasvoi. Vuoden 2012 presidentinvaaleissa Park Chung-heen tytär Park Geun-hye valittiin Etelä-Korean presidentiksi pitkälti isänsä perinnön ansiosta. Park Geun-hyen kausi jäi kuitenkin kesken monimutkaisen korruptioskandaalin takia; hänet syrjäytettiin virasta historiallisella oikeuden päätöksellä keväällä 2017. Parkin perheen tie on kuljettu loppuun Korean historiassa, arvioivat korealaiset.

Mitä uutta teos antaa Korean historian tutkimukselle?

Park Chung-hee nousi köyhän Etelä-Korean johtoon sotilasvallankaappauksella vuonna 1961. Kaksi vuotta myöhemmin hänet valittiin maan kolmanneksi

presidentiksi. Seurasi toista vuosikymmentä kestänyt ajanjakso, jonka aikana Etelä-Korea teollistui, kaupungistui ja modernisoitui uskomattomalla vauhdilla ja autoritaarisen vallankäytön siivittämänä – samaan aikaan kun näennäinen demokratia kuihtui. Tätä tarinaa toistavat useimmat Korean historian kuvaukset. Eckertin teos sijoittuu aikaan kaksikymmentä vuotta ennen vallankaappausta, mutta kykenee paljastamaan vallankaappauksesta ja sitä seuranneesta Park Chung-heen valtakaudesta asioita, joihin aiempi tutkimus ei ole juurikaan kiinnittänyt huomiota. Teos käsittelee Etelä-Korean kehitystä Park Chung-heen hallinnassa jatkumona aiemmalle historialle ja Japanin kolonialismin ajalle, ei erillisenä ajanjaksona, joka tuhosi korealaisten toiveet demokratiasta.

Eckertin teos edustaa erilaista lähestymistapaa keskittymällä ennen kaikkea Park Chung-heen saamaan sotilaskoulutukseen ja sen vaikutuksiin tulevan johtajan ajattelussa. Eckert kutsuukin armeijan roolia Etelä-Korean kehityksessä ”vaietuksi tosiasiaksi” (s. 1). Se Park Chung-heen aikaa kuvaava tutkimus, johon olen itse viimeisen kolmen vuoden aikana kyseistä ajanjaksoa tutkiessani perehtynyt, on jakautunut Parkin puolustajiin ja vastustajiin, jotka analysoivat valtiota, taloutta ja yhteiskuntaa jopa toisistaan erillisinä toimijoina. Eckert korostaa kuitenkin, että armeijan ja sotilaskulttuurin läsnäolo sitoivat nämä toimijat yhteen Park Chung-heen aikana ja juuri sen vuoksi Park Chung-heen saamien sotilasoppien tutkiminen on avain hänen valtansa ymmärtämiseen.

Korean tutkijalle ja etenkin autoritaarisesta ajasta kiinnostuneelle kirjan parasta antia ovatkin kohdat, joissa Eckert analysoi sotilasakatemioiden opitun ja koetun vaikutusta sekä Park Chung-heen persoonaan että tämän toimintatapoihin vuoden 1961 vallankaappauksen aikana ja sen jälkeen. Eckert kuljettaa läpi koko kirjan 1960- ja 1970-lukujen Park Chung-heeta mukana kuvatakseen, miten tietyt piirteet Japanin sotilasakatemioiden kulttuurista, kuten hiarkia, velvollisuudentunto ja jatkuva valvonta, siirtyivät myöhemmin Parkin harjoittamaan politiikkaan. Aiemmassa tutkimuksessa Park Chung-hee on näyttäytynyt helposti poikkeuksellisena yksilönä, kun taas Eckertin teos pohtii Park Chung-heen henkilöä nimenomaan aikansa tuotteena ja osana suurempaa kokonaisuutta.

Kuten *Offspring of Empire* -teoksen tapauksessa, on Eckert tälläkin kertaa todella omistautunut lähdeytöskentelylle. Hän on onnistunut kokoamaan Japanin armeijasta ja sotilasakatemioiden toiminnasta kadehdittavan lähdemateriaalikonaisuuden, varsinkin kun ottaa huomioon, miten paljon aineistoa tuhottiin Japanin imperiumin romahtaessa toisen maailmansodan tappioon. Lähteet kattavat muun muassa kymmeniä haastatteluja Park Chung-heen tunteneiden kanssa, sotilasakatemioiden oppi- ja vuosikirjoja sekä hallinnon julkaisuja sotatoimintaan liittyen. Kyseessä on ollut pitkä ja arvokas tutkimusprosessi, sillä ensimmäiset haastattelut on tehty 1990-luvun alussa, viimeiset kaksikymmentäviisi vuotta myöhemmin. Haastattelut ovat olleet viimeisiä mahdollisuuksia kerätä muistitietohistoriaa vielä elossa olleilta entisiltä Japanin armeijassa palvelleilta korealaisilta, japanilaisilta ja kiinalaisilta sotilailta. Aineiston laajuus vie huomiota kuitenkin siltä, että Park Chung-heehen suoraan liittyvää alkuperäislähdemateriaalia on loppujen lopuksi ollut mahdollista löytää melko vähän.

Militarismi ja Mantšuria ratkaisevina tekijöinä

Vaikka kuva Park Chung-heesta nuorena sotilaana komeilee teoksen kannessa, lukijalle avautuu vähitellen, että kirjassa ei olekaan kyse vain Park Chung-heesta, vaan kokonaisesta sukupolvesta, joka kietoutuu Eckertin analyysiin militarisoitumisen vaikutuksista. Eckertin teos on ennen kaikkea katsaus militarismin historiaan Korean niemimaalla. Vaikka militarismin läsnäolo nykyisten Etelä- ja Pohjois-Korean kulttuureissa on yleisesti tunnustettu, yksityiskohtainen tutkimus sen kehityksestä ja historiasta on toistaiseksi puuttunut.

Eckert analysoi Korean niemimaalla tapahtuneen kolme militarisoitumisen aaltoa. Ensimmäinen aalto alkoi 1800-luvun lopulla Korean jouduttua aseellisiin selkkauksiin maata lähestyvien ulkomaiden kanssa ja Korean koskemattomuuden tultua kyseenalaiseksi. Pitkän rauhanjakson jälkeen Korean sotaväki oli retuperällä, vanhanaikainen ja tehoton puolustamaan maata. Tätä taustaa vasten asettuu mielenkiintoiseen valoon erityisesti se tosiasia, että Korean niemimaa on nykyisin yksi maailman aseistautuneimmista kolkista. Toisen militarismin aallon voidaan katsoa sijoittuvan 1930- ja 1940-luvuille, jolloin Japani miehitti maata, koulutti sen kansalaisia omaksumaan maailmankuvansa ja lopulta käynnisti kokonaisvaltaisen mobilisaation sotavuosina. Kolmas, edelleen jatkuva militarisoitumisen aalto on alkanut toisen maailmansodan päättymisen ja Korean jaon jälkeen. Kirjan otsikossa esitetyt rajavuodet, 1866–1945, selittyvät siis sillä, että Eckertin tarkoitus tässä teoksessa on ollut tarkastella ensimmäisen ja toisen aallon militarisoitumista, ja teossarjan tuleva toinen osa on varattu kolmannen aallon tarkastelulle.

Militarismin historian kirjoittamisen lisäksi kirjan yksi tärkein kontribuutio on Mantšurian alueen ottaminen tarkastelun keskiöön. Rajaseutu Kiinan ja Korean välissä on jäänyt sekä Itä-Aasian historian että toisen maailmasodan tutkimuksessa verrattain vähälle huomiolle. Eckert käsittelee militarismin ilmentyminä Mantšuriassa ja Tokion lähellä sijainneita japanilaisia sotilasakatemiaita, jotka kouluttivat upseereita Japanin armeijan kasvaviin tarpeisiin toisen maailmansodan aikana. Kuvaukset sotilaskoulutuksesta, ennen kaikkea sen henkisestä puolesta, antavat lukijalle uuden näkökulman sotaan ja siihen ideologiaan, joka Japanin toimintaa ohjasi. Manchukuosta, Japanin Mantšuriaan perustamasta nukkevaltiosta, kehittyi myös pienoismaailma siitä, mitä Japanin imperiumi halusi saavuttaa sotilaallisesti ja taloudellisesti. Eckertin mukaan Park Chung-heen 1960- ja 1970-luvuilla Etelä-Koreassa toteuttama ajatus siitä, että vahvan armeijan tukeman valtion tulee johtaa taloudellista kehitystä, oli omaksuttu Mantšurian opeista.

Tutkijat ovatkin ehdottaneet juuri Mantšurian olevan paikka, josta tulisi etsiä vastauksia siihen, miksi Etelä- ja Pohjois-Korea muotoutuivat erilaisiksi poliittisiksi järjestelmiksi Korean jaon jälkeen (Kim 2010; Lankov 2014). Vaikka Korean jakoa on pidetty ulkovaltojen, Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen, ratkaisuna, olivat korealaiset jakautuneet eri leireihin jo ennen vuotta 1945. Tämä oli erityisen selvää Mantšuriassa, jossa nationalistiset, kommunistiset ja kapitalistiset ajatukset sekä Japanin valtaa vastustaneet ja sitä tukeneet korealaiset kohtasivat. Mielenkiintoisena yksityiskohtana voi pitää sitä, että molempien Koreoiden tulevat johtajat toimivat Mantšuriassa toisen maailmansodan aikana: Pohjois-Korean perustaja Kim Il-sung sissitaistelijana kiinalaisten kommunistien joukoissa, Park Chung-hee, kuten jo

todettua, Japanin armeijan sotilaana. Kim Il-sungin hahmo vilahtelee kirjassa silloin tällöin tuoden kontekstia siihen, miten kahden suurmiehen elämät ja valinnat limittyivät toisiinsa.

Ei sittenkään elämäkerta

Kirjaa on erityisen suositeltava niille, jotka liittävät militarismiin vain Pohjois-Koreaan. *Park Chung Hee and Modern Korea. The Roots of Militarism, 1866–1945* kuvaa ja perustelee kattavasti, miten ja miksi militarismiin juuret ovat niin syvällä Korean niemimaan historiassa ja molempien Koreoiden politiikassa ja kulttuurissa. Teos muistuttaa, että myös Etelä-Korean menestys on rakentunut pitkälti sotilaalliselle päättäväisyydelle ja periksiantamattomuuden mentaliteetille.

Koreasta tehtyä tutkimusta lukevat usein vain toiset Korean tutkijat, mitä on pidetty tieteenalan ongelmana. Myös Eckertin teos on nimetty niin, että sen löytävät helpoiten juuri Korean tutkijat ja etenkin Park Chung-heesta kiinnostuneet, vaikka kirjalla olisi paljon annettavaa myös niille, jotka etsivät tietoa Japanin tai kolonialismin historiasta. Militarismien historian kautta teos on antoisaa luettavaa myös sotahistorian tutkijoille ja harrastajille, sillä se kuvaa pitkällä aikajänteellä, miten sotilaalliset tarpeet kehittyvät ja miten sodan kulttuuri voi vaikuttaa yleisemmin yhteiskunnassa. Lukijat, jotka haluavat päästä käsiksi jokapäiväiseen elämään sotilasakatemioiden ja siihen, miten hienovaraisesti tietyt sotilaalliset teorit, arvot ja päämäärät nivoutuivat sotilaskoulutukseen, nauttivat teoksen yksityiskohtien runsaudesta. Toistuva japaninkielisten käsitteiden käyttö tekee lukemisesta kuitenkin paikoin hankalaa, vaikka käsitteet selitetäänkin hyvin ensimmäisen kerran esiintyessään.

Sen sijaan lukija, joka etsii perinteistä elämäkertaa, pettyy Eckertin teoksen parissa. Teos paljastaa hyvin vähän Park Chung-heen henkilökohtaisista vaiheista sotilasakatemioiden ulkopuolella. Elämäkertaa etsivän kannattaakin kääntyä esimerkiksi Lee Chong-sikin *Park Chung-hee. From Poverty to Power* -teoksen (2012) puoleen. Henkilökuva, joka teoksesta kuitenkin välittyy, kuvaa Park Chung-heen vakavana, älykkäänä ja ahkerana miehenä. Vaikka ensimmäinen osa on jossain määrin epäonnistuneesti nimetty, ainakin Korean tutkijat jäävät mielenkiinnolla odottamaan Carter J. Eckertin jatko-osaa Park Chung-heen tarinaan. Samalla syvyydellä ja lähteiden kattavuudella kyllästettynä se tulee vastamaan moniin vielä avoimiin kysymyksiin Park Chung-heen vallasta ja armeijan keskeisestä roolista Etelä-Korean historiassa.

Katri Kauhanen, FM, työskentelee tohtorikoulutettavana Turun yliopiston Itä-Aasian tutkimus- ja koulutuskeskuksessa ja tutkii väitöskirjassaan Park Chung-heen ajan naisjärjestöjä ja näiden yhteistyöverkostoja.

Kirjallisuus

Eckert, Carter J. 2014 [1991]. *Offspring of empire: the Koch'ang Kims and the colonial origins of Korean capitalism, 1876–1945*. Uusintapainos tekijän esipuheella. Seattle: University of Washington Press.

Kim Michael 2010. The Lost Memories of Empire and the Korean Return from Manchuria, 1945–1950: Conceptualizing Manchuria in Modern Korean History. *Seoul Journal of Korean Studies* 23 (2): 195–223.

Lankov, Andrei 2014. Manchuria: The third Korea. Former site of the Koguryo kingdom retains historical importance for Koreans North and South. NK News 9.10.2014 <https://www.nknews.org/2014/10/manchuria-the-third-korea/>. [Haettu 12.9.2017]

Lee Chong-sik 2012. *Park Chung-hee. From Poverty to Power*. Palos Verde, CA: The KHU Press.